

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Кафедра менеджменту та публічного врядування

07-06-10М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних робіт та виконання самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Інститути публічної влади»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
Науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 3
від 27.09. 2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до практичних робіт та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інститути публічної влади» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Антонова С. Є. – Рівне : НУВГП, 2023. – 42 с.

Укладач: Антонова С. Є., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та публічного врядування.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.держ.упр., доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту та публічного врядування

Керівник групи забезпечення ОП
к.е.н, доцент

Антонова С. Є.

ЗМІСТ

1.	Вступ.....	3
2.	Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни	6
3.	Тематика практичних занять та самостійної роботи.....	8
	Практичне заняття № 1.....	8
	Практичне заняття № 2.....	10
	Практичне заняття № 3.....	14
	Практичне заняття № 4.....	17
	Практичне заняття № 5.....	19
	Практичне заняття № 6.....	23
	Практичне заняття № 7.....	29
	Практичне заняття № 8.....	31
	Практичне заняття № 9.....	36
4.	Оцінювання знань студентів.....	37
5.	Рекомендована література.....	38

© С. Є. Антонова, 2023

© НУВГП, 2023

1. Загальні положення вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Інститути публічної влади» призначена для вивчення здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» та є однією з професійно орієнтованих вибіркових дисциплін, що дозволяє набуті компетентності в сфері публічного управління та адміністрування, що стосуються безпосередньо формування структури та діяльності органів публічної влади.

В процесі вивчення дисципліни майбутні здобувачі вищої освіти набудуть вміння розробляти управлінські рішення для забезпечення результативної та ефективної діяльності органів публічного управління. У дисципліні «Інститути публічної влади» висвітлюються також основи і методи організації діалогу суспільства й органів публічної влади, соціальне партнерство органів державної влади, органів місцевого самоврядування і громадського сектору, особливості формування діалогу між органами державного управління, місцевого самоврядування і громадськістю, а також інноваційні моделі співпраці громадськості з органами державного управління.

Невід’ємним складником формування професійної компетентності й важливою передумовою реалізації реформ в сфері державного управління та місцевого самоврядування є вивчення основних аспектів діяльності інститутів законодавчої, виконавчої, судової влади, місцевого самоврядування та громадянського сектору.

Метою дисципліни «Інститути публічної влади» є формування у студентів системи базових знань щодо особливостей організації публічної влади та її інститутів, зокрема Інституту Президента, Інституту Верховної Ради України, Інституту виконавчої влади, Інституту судової влади, Інституту місцевого самоврядування, а також формування діалогу між органами державного управління, місцевого самоврядування і громадськістю, упровадження інноваційних моделей співпраці громадськості з органами державного управління.

Після вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

набути таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4.Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5.Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6.Здатність працювати в команді.

ЗК8.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12.Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

ФК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

ФК13. Здатність використовувати джерела управлінської, статистичної інформації для підготовки службових документів.

ФК16. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами

місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

мати результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН2. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

ПРН3. Вміти усно і письмово спілкуватися іноземною мовою.

ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН6. Знати та застосовувати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень, в т.ч. при виникненні конфліктних ситуацій.

ПРН11. Уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН14. Уміти коригувати діяльність у випадку зміни вихідних умов.

ПРН18. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати індивідуальні відмінності людей.

ПРН21. Доводити необхідність вирішення актуальних питань щодо організації і діяльності органів публічної (державної та публічно-самоврядної) влади, взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства.

2. Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни

Самостійна робота здобувача є одним із важливих засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Зміст самостійної роботи при вивченні дисципліни «Інститути публічної влади» визначається навчальною програмою дисципліни, завданнями та вказівками викладача, даними методичними вказівками. Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача. Питання, що виникають у здобувачів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно графіку, затвердженого кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Самостійна робота здобувачів під час вивчення навчальної дисципліни «Інститути публічної влади» включає такі форми:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем і питань, які передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до практичних занять;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед проведенням модульних контролів;
- підготовка наукової статті (есе) за програмою дисципліни;
- підготовка доповідей та участь в наукових студентських конференціях, круглих столах, тощо.

Всі завдання самостійної роботи здобувачів поділяються на обов'язкові та вибірккові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові завдання виконуються кожним без винятку здобувачем у процесі вивчення навчальної дисципліни, вибірккові завдання є альтернативними.

Після виконання обов'язкових та вибірккових завдань у встановлені терміни студент звітує викладачеві, а набрані ним бали враховуються як кількість балів за поточну успішність в

навчальній роботі.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями (у відсотках від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

а) 100 % - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень;

а) 80 % - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

а) 60 % - завдання виконане повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

б) 40 % - завдання виконане частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

б) 0 % - завдання не виконане.

В процесі вивчення здобувачами дисципліни «Публічне управління в житлово-комунальній сфері» передбачено наступні види роботи викладачів зі здобувачами:

- індивідуальні консультації за графіком, затвердженим кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності;

- перевірка виконання індивідуальних завдань поточного контролю та модульних контрольних робіт;

- індивідуальні заняття зі здобувачами з метою підвищення рівня їхньої підготовки та розвитку індивідуальних здібностей, результатом яких може бути підготовка наукових доповідей, статей.

Контроль самостійної роботи здобувачів здійснюється на практичних та індивідуальних заняттях у формі поточного контролю, модульних контрольних робіт та перевірки якості виконання домашніх завдань. У табл. 1 наведено завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 1

Перелік питань для підготовки доповіді (інформаційного повідомлення, презентації)

№ з/п	Назва теми
1	2
2	Історія становлення інститутів публічної влади в Україні
3	Інституціональне забезпечення розвитку публічної влади
4	Інститут Особливості діяльності Рахункової палати Омбудсмена
5	Роль рахункової політики у системі органів публічного управління
6	Взаємодія органів влади та інститутів громадянського суспільства
7	Історія та етапи становлення інституту місцевого самоврядування в Україні
8	Інститут Президентства в зарубіжних державах
9	Роль та місце виконавчої влади в системі публічної влади
10	Судова влада в системі поділу влади: історичний аспект

3. Тематика практичних робіт та самостійної роботи

Змістовий модуль 1

Організаційно-правові основи розвитку публічної влади Практичне заняття № 1

Тема: Публічна влада: сутність, види.

Мета: Ознайомити здобувачів із сутністю, видами та ознаками публічної влади. Вивчити особливості державної влади та місцевого самоврядування, а також процеси децентралізації публічної влади.

Норма часу (за навчальною програмою): 2 год.

Питання для обговорення:

1. Влада як основний засіб публічного адміністрування,

механізм їх взаємодії.

2. Поняття, види та ознаки публічної влади.
3. Державна влада.
4. Місцеве самоврядування як вид публічної влади.
5. Децентралізація публічної влади.

Основні поняття та терміни

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Децентралізація в управлінні полягає у:

- відкритості системи управління для рішень «знизу», локальні рішення можуть прийматись на середніх і нижчих рівнях організаційної ієрархії без шкоди для інтересів системи, яка функціонує як єдине ціле;

- виданні органами виконавчої влади постанов, розпоряджень, наказів, інструкцій, правил та інших підзаконних актів;

- практичному втіленні в життя законодавчих актів, оперативному та динамічному управлінні економічною і соціальною сферами, а також державно-політичною діяльністю замкненості системи управління, що будується з єдиного центру у напрямі «зверху вниз» з дотриманням строгих принципів єдності та чіткості розпорядництва;

- управлінні державою політичними партіями.

2. Влада, що забезпечує безпосереднє управління державними справами – це:

- державна влада;

- законодавча влада;

- виконавча влада;

- судова влада;

- демократична влада.

3. Влада, що є частиною доктрини розподілу влади в правовій державі, основу якої в Україні становлять різні за своєю компетентністю та юрисдикцією суди, – це:

- судова влада;

- законодавча влада;

- виконавча влада;

- державна влада;

- демократична.

4. Ієрархічно побудований адміністративний апарат виступає:

- державним апаратом;

- формою законодавчої влади;
- формою виконавчої влади;
- організаційною структурою;
- громадським утворенням.

5. *Влада, якій притаманні такі ознаки, як організаційний характер; неперервне здійснення всюди, де функціонують колективи людей; предметність; примусовість, опора на силу – це:*

- Державна;
- Законодавча;
- Виконавча;
- Судова;
- Демократична.

6. *Централізація і децентралізація є характеристиками відносин між:*

- органами влади;
- державою і громадянським суспільством;
- суб'єктом і об'єктом;
- керівником і підлеглими;
- людиною і органами влади.

Рекомендована література: 6,10,13,14,15,18.

Практичне заняття № 2

Тема: Правові засади діяльності органів публічної влади.

Мета: Вивчити основні нормативно-правових актів регулювання органів публічної влади. Ознайомити із правовим забезпеченням органів законодавчої, виконавчої, судової влади та місцевого самоврядування.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Історико-правові засади формування органів публічної влади міст в Україні та країнах Європейського Союзу.

2. Характеристика основних нормативно-правових актів регулювання органів публічної влади.

3. Правове забезпечення діяльності органів виконавчої влади.

4. Правове забезпечення діяльності органів законодавчої та судової влади.

5. Правове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування.

Основні поняття та терміни

Влада – здатність і можливість того, хто нею володіє, за допомогою авторитету, і (або) заохочення, і (або) примусу впливати на дії інших.

Апарат публічної влади існує й функціонує за рахунок податків з населення і призначений для того, щоб діяти у суспільних інтересах.

Влада публічна спрямована на вирішення суспільних справ, розповсюджується за територіальним принципом, їй підкоряються всі, хто знаходиться на певній «підвладній» території. Вона здійснюється особливим прошарком людей, які професійно займаються управлінням і складають апарат влади. Цей апарат підпорядковує всі шари суспільства, соціальні групи своїй волі, управляє на основі організованого примусу аж до можливості фізичного насильства відносно соціальних груп і окремих людей.

Виконавча влада – одна з трьох гілок державної влади відповідно до принципу поділу влади. Розробляє і втілює державну політику, спрямовану на забезпечення виконання законів, та керує сферами суспільного життя. Має можливість самостійно приймати рішення, необхідні для виконання цих завдань, проте є підзвітною законодавчій гілці влади.

Державна влада – це публічно політичні відносини панування і підкорення між суб'єктами, що спираються на державний примус. Державна влада є різновидом соціальної влади і завжди є політичною по суті. Державна влада в *інституціональному* розумінні – це система структур, органів, установ, які реалізують функції держави. Державна влада в *процесуальному* розумінні – це цілеспрямована управлінська діяльність усіх органів держави, направлена на упорядкування, організацію життя, забезпечення стабільності і розвитку суспільства на підставі конституції та законів. Державна влада – це влада публічна, у зв'язку з чим її треба розглядати як здатність або можливість здійснювати управління, керівництво суспільством.

Джерелами державної влади: сила (насилля); авторитет; харизма; право; традиції, звичаї; знання (таесниця).

Легітимність – це прийняття влади населенням країни, визнання її права управляти соціальними процесами, готовність їй підпорядковуватися.

Органи виконавчої влади – самостійний вид органів державної влади, які відповідно до конституційного принципу поділу державної влади мають своїм головним призначенням здійснення функцій однієї гілки державної влади – виконавчої.

Особливості публічної влади: існує і функціонує в межах суспільних відносин; здійснює управління, упорядкування, з метою підтримання функціонування суспільства та базується на силі; публічна влада є соціальним явищем; виступає невід'ємним атрибутом суспільства на будь-якому етапі його розвитку.

Публічна влада – це влада, виділена з суспільства і яка не збігається з населенням країни. Це вольове відношення між людьми з приводу організації їхньої сумісної діяльності, вироблене на основі спільного інтересу. Публічна влада виступає у двох формах: державна влада, влада місцевого самоврядування (муніципальна влада).

Централізація влади зазвичай передбачає надмірне зосередження влади в руках однієї особи, групи осіб або в одному владному органі.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Якими нормативно-правовими актами визначається організація, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади?

- всі правильні відповіді;
- указами Президента України;
- постановами Верховної Ради України;
- Конституцією;
- законами України;
- розпорядженнями Кабінету Міністрів України.

2. Який нормативний акт являється Основним Законом України?

- Конституція України;
- Декларація про державний суверенітет України;

- Акт проголошення незалежності України;
- Декларація прав людини;
- ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні».

3. Делеговані повноваження це:

- повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим держадміністраціям за рішенням районних рад, обласних рад;
- повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом;
- повноваження, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласної рад;
- повноваження набуті досвідом органів влади;
- повноваження отримані у спадок.

4. Яка функція не належить до функцій Конституції України:

- унітарна функція;
- установча функція;
- охоронна функція;
- стабілізуюча функція;
- обмежувальна функція.

5. Україна за формою правління:

- президентсько-парламентська;
- президентська;
- парламентська;
- парламентсько-президентська;
- демократична.

Рекомендована література: 6,10,13,14,15,18.

Практичне заняття № 3

Тема: Система органів публічної влади в Україні

Мета: Ознайомити здобувачів із системою органів публічної влади. Вивчити принципи, форми та методи діяльності органів публічної влади.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Характеристика органів публічної влади.

2. Принципи організації й діяльності органів публічної влади в Україні.

3. Форми діяльності органів публічної влади.

4. Методи діяльності органів публічної влади.

5. Інституції Європейського Союзу.

Основні поняття та терміни

Виконавчі органи – забезпечують реалізацію політики держави, законів та інших актів прийнятих законодавчим органом.

Глава держави – державний орган та посадова особа одночасно. За конституцією має великі повноваження у сфері зовнішньої і внутрішньої політики, є носієм виконавчої влади і вищим представником держави в міжнародних відносинах.

Законодавчі органи – покликані представляти волю та інтереси суспільства, шляхом розробки і прийняття законів – нормативно-правових актів, які мають вищу юридичну силу в державі.

Контрольно-наглядові органи – до їх числа відносять органи конституційного нагляду, уповноважені по правах людини (омбудсмени), органи прокуратури, державні інспекції. Специфіка їх діяльності полягає в охороні Конституції, причому ця охорона має комплексний сукупний характер.

Органи публічної влади виступають владними інститутами політично організованого суспільства сучасного типу. Органи публічної влади відповідають тим же ознакам, що і сама публічна влада: спрямованість на виконання суспільних завдань і функцій; інституційний характер; легітимність; відособленість апарату, що здійснює цю владу, від населення; структурованість за територіальною ознакою; загальність, тобто охоплення владою всіх осіб на відповідній території; безперервність функціонування (за наявності окремих тимчасових органів); універсальність, тобто спрямованість на вирішення усіх справ суспільного значення; обов'язковість владних рішень для всіх суб'єктів на відповідній території; функціонування у правових формах, тобто діяльність за законодавчо встановленою процедурою і оформлення владних рішень правовими актами; можливість використання передбачених законодавством засобів примусу для реалізації

своїх рішень; право встановлювати і стягувати загальнообов'язкові податки і збори з населення; самостійне формування бюджету

Органи самоорганізації населення – будинкові, вуличні, квартальні ради і комітети, а також ради мікрорайонів – можуть створюватися за ініціативою жителів і з дозволу сільських, селищних, міських рад.

Система органів публічної влади в Україні – це сукупність установлених Конституцією України органів державної влади і місцевого самоврядування, що забезпечують захист прав, свобод і законних інтересів громадян, безпеку держави й суспільства, вирішують питання соціально-економічного та культурного будівництва.

Судові органи – здійснюють правосуддя у чітко встановленій процесуальній формі, шляхом вирішення цивільних, кримінальних, економічних (господарських), трудових та адміністративних справ (спорів).

Правоохоронні органи – це державні органи, основною (спеціальною) функцією яких є забезпечення законності та охорона правопорядку, боротьба з правопорушеннями, охорона законних прав та інтересів громадян, юридичних осіб, суспільства і держави в цілому.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. *Органи державної влади, що обираються населенням та володіють виключним правом на прийняття законодавчих актів, відносяться до органів:*

- законодавчої влади;
- судової влади;
- контрольної влади;
- виконавчої влади;
- адміністративної влади.

2. *Органи державної влади, основна форма діяльності яких – виконавчо-розпорядницька, відносяться до органів:*

- виконавчої влади;
- судової влади;
- законодавчої влади;
- контрольної влади;
- адміністративна влада.

3. *Органи державної влади, що здійснюють правосуддя та уповноважені застосовувати державний примус, відносяться до органів:*

- судової влади;
- законодавчої влади;
- контрольної влади;
- виконавчої влади;
- адміністративна влада.

4. *Органи державної влади, діяльність яких полягає у перевірці відповідності актів і дій державних й інших органів та їхніх посадових осіб, відносяться до органів:*

- контрольної влади;
- судової влади;
- законодавчої влади;
- виконавчої влади;
- адміністративна влада.

5. *Єдиним органом законодавчої влади в Україні є:*

- Верховна Рада;
- Уряд;
- Президент;
- Орган місцевого самоврядування;
- усі відповіді правильні.

Рекомендована література: 6,10,13,14,15,18

Змістовий модуль 2.

Особливості діяльності інститутів публічної влади та їх взаємодія з інститутами громадянського суспільства
Практичне заняття № 4

Тема: Інститут Президентства.

Мета: Вивчити сутність та походження Інституту Президентства, етапи його встановлення, функції, повноваження. Ознайомити із організацією роботи Адміністрації Президента України.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Походження та сутність феномену Інститут Президентства.
2. Етапи становлення і порядок взаємодії з іншими органами влади.

3. Функції та повноваження Президента України.
4. Організація роботи Адміністрації Президента України.
5. Інститут Президента в умовах воєнного стану.

Основні поняття та терміни

Інститут Президентства – це система управлінських відносин у системі державної влади, обумовлених наявністю одноосібного глави держави, який отримує свої повноваження шляхом виборів.

Підстави введення інституту президентства в незалежній Україні: наявність в Україні історичних традицій республіканської форми правління та поділу влади, а також досвіду розбудови президентських інституцій в політичній історії України (зокрема за часів УНР); інституціоналізація поста Президента СРСР в 1990 році і неможливість керівництва СРСР зупинити процес розпаду СРСР; суб'єктивні підстави введення інституту президентства і обрання Президента України були пов'язані із зіткненням інтересів окремих політичних сил, котрі були не в змозі на початку 90-х років здобути більшість в парламенті, але мали можливість впливати на конкретну особу – Президента.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. *Президент України на основі та на виконання Конституції і законів України видає:*

- укази та розпорядження;
- інструкції та накази;
- директиви;
- заяви;
- всі правильні відповіді.

2. *Хто виступає гарантом додержання прав і свобод людини і громадянина?*

- Президент України;
- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;
- Верховна Рада України;
- Кабінет Міністрів України;
- Народ.

3. *Хто виступає гарантом додержання прав і свобод людини і громадянина?*

- Президент України;

- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;
- Верховна Рада України;
- Кабінет Міністрів України;
- народ.

4. Скільки строків підряд одна й та ж сама особа може бути Президентом України?

- не більше двох строків підряд;
- не більше трьох строків підряд;
- не більше одного строку;
- не більше п'яти термінів підряд;
- обмеження щодо строку відсутні.

5. Президент є главою держави і главою виконавчої влади в:

- президентських республіках;
- республіках парламентського типу;
- республіках змішаного типу;
- федеративних республіках;
- жодної правильної відповіді.

6. Президент є тільки главою держави, але не уряду в:

- республіках парламентського типу;
- президентських республіках;
- республіках змішаного типу;
- федеративних республіках;
- всі правильні відповіді.

7. Президент є тільки главою держави, але з великими юридичними і реальними повноваженнями щодо керівництва урядом в:

- республіках змішаного типу;
- президентських республіках;
- республіках парламентського типу;
- федеративних республіках;
- всі правильні відповіді.

8. Президент України за Конституцією визначений як глава держави, тобто уособлює:

- державу й виконавчу владу у цілому;
- державу й державну владу у цілому;
- державу та виконавчу й законодавчу владу у цілому;
- усі відповіді правильні;
- жодної правильної відповіді.

Рекомендована література: 6,10,11,12,13,15,18.

Практичне заняття № 5

Тема: Інститут законодавчої влади.

Мета: Вивчити функції, повноваження, склад та структуру Верховної Ради України, її організаційні форми. Вивчити діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика Верховної ради як органу законодавчої влади.
2. Парламенти та парламентаризм.
3. Функції та повноваження ВРУ.
4. Склад і структура Верховної Ради України.
5. Організаційні форми роботи ВРУ.
6. Народні депутати України.
7. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
8. Взаємодія Інститутів законодавчої та виконавчої влади в сучасних умовах.

Основні поняття та терміни

Верховна Рада – парламент однопалатний, що обумовлено унітарним характером України. Верховна Рада України формується шляхом виборів народних депутатів, які здійснюють свої повноваження на постійній основі. Вони не можуть перебувати на державній службі або мати інший представницький мандат.

Верховна Рада є загальнонаціональним представницьким органом державної влади, оскільки вона має право представляти весь Український народ - громадян України всіх національностей і виступати від імені всього народу.

Діяльність Уповноваженого з прав людини спрямована на реалізацію прогресивних ідей у сфері забезпечення прав людини і громадянина, встановлення ділових і конструктивних відносин громадян України з органами державної влади. На постійній основі він здійснює парламентський контроль за додержанням

конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції.

Законодавча влада – це одна з гілок державної влади, яка наділена повноваженнями щодо прийняття, зміни чи скасування законів.

Колегіальний характер Верховної Ради як парламенту України полягає насамперед у її складі й порядку роботи. Верховна Рада складається з 450 народних депутатів і є повноважною за умови обрання не менш як двох третин від її конституційного складу. Рішення Верховної Ради приймаються на її пленарних засіданнях шляхом голосування.

Народний депутат України – особа, обрана до складу Верховної Ради України на депутатський мандат.

Організаційні форми роботи Верховної Ради України – це передбачені Конституцією України. Регламентом Верховної Ради України та іншими нормативно-правовими актами способи організації роботи парламенту України, його органів, народних депутатів України і посадових осіб з метою здійснення ними своїх функцій і повноважень протягом встановленого часу.

Пленарні засідання Верховної Ради України – це передбачені Конституцією України і Регламентом Верховної Ради України загальні, основні, колегіальні способи організації роботи парламенту протягом дня або тижня.

Сесія Верховної Ради України – це передбачений Конституцією {Регламентом Верховної Ради України загальний, основний, постійний, колегіальний спосіб організації роботи парламенту України з метою здійснення ним своїх функцій і повноважень протягом півріччя або іншого встановленого ним (парламентом) часу.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Яким органом влади в Україні є Верховна Рада України?

- єдиним органом законодавчої влади в Україні;
- вищим органом законодавчої влади в Україні;
- найвищим органом публічної влади в Україні;
- єдиним органом установчої влади в Україні;
- всі правильні відповіді.

2. Хто може бути народним депутатом України?

- громадянин України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років;
- громадянин України, який на день виборів досяг вісімнадцяти років, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років;
- громадянин України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх десяти років;
- кожна людина, яка законно перебуває на території України і на день виборів досягла двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх трьох років;
- всі відповіді правильні.

3. *Право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить:*

- народним депутатам України;
- Прем'єр-міністру України;
- Президенту України;
- народу;
- органу місцевого самоврядування.

4. *До Верховної Ради України звіт про виконання Державного бюджету України подає:*

- Кабінет Міністрів України;
- Міністерство фінансів України;
- Національний банк України;
- Президент;
- народні депутати.

5. *Парламентський контроль за дотриманням конституційних прав та свобод громадянина здійснює:*

- Уповноважений Верховної Ради з прав людини;
- Голова Верховної Ради України;
- Перший заступник Голови Верховної Ради України;
- Президент;
- міністри.

6. *Народні депутати України можуть займатися:*

- викладацькою та науковою діяльністю;
- підприємницькою діяльністю;
- комерційною діяльністю;

- всі правильні відповіді;
- жодної правильної відповіді.

7. Конституційний склад Верховної Ради України:

- 450 депутатів;
- 350 депутатів;
- 400 депутатів;
- 250 депутатів;
- 150 депутатів.

8. Хто являється головою Ради національної безпеки:

- Президент України;
- Голова Верховної Ради України;
- міністр оборони України;
- народні депутати.

9. З принципу поділу влади випливає, що Верховна Рада розглядається як:

- орган, що впливає на діяльність інших органів державної влади і органів місцевого самоврядування шляхом прийняття законів, обов'язкових для всіх суб'єктів на території України;
- орган вищого рівня щодо інших органів державної влади;
- орган вищого рівня щодо органів місцевого самоврядування;
- жодної правильної відповіді;
- усі відповіді правильні.

Рекомендована література: 1,5,6,7,10,13,15,17,18.

Практичне заняття 6

Тема: Органи виконавчої влади в Україні.

Мета: Ознайомити здобувачів із діяльністю органів виконавчої влади, зокрема Кабінету Міністрів України. Вивчити структуру та порядок формування, функціональні повноваження центральних органів виконавчої влади.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

1. Поняття органів виконавчої влади та їх система.
2. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади.
3. Структура та порядок формування Кабінету міністрів України.
4. Функціональні повноваження членів Кабінету міністрів України.

5. Секретаріат Кабінету міністрів України, порядок формування, повноваження.

6. Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) у системі публічного управління.

7. Організаційна структура та завдання ЦОВВ, їх права, компетенція, функції.

8. Міністерства України та їх повноваження.

9. Державні служби України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.

10. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління.

11. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій.

12. Президент і виконавча влада: співвідношення інститутів в сучасних умовах.

Основні поняття та терміни

Кабінет Міністрів України – це вищий орган у системі органів виконавчої влади, відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України, що керується у своїй діяльності Конституцією, законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України.

Місце виконавчої влади у системі державної влади визначається, перш за все, метою її діяльності – забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина. Мета, у свою чергу, вимагає чіткого визначення суті виконавчих та розпорядчих функцій, які притаманні лише виконавчій владі і не збігаються з функціями інших гілок влади.

Місцеві державні адміністрації є єдиноначальними органами виконавчої влади, мають статус юридичної особи. Владні повноваження цих державних органів реалізуються одноособово їх керівниками - головами місцевих державних адміністрацій, які призначаються на посаду і звільняються з посади Президентом України за поданням Кабінету Міністрів. У здійсненні своїх повноважень вони відповідальні перед Президентом України і Кабінетом Міністрів України та підконтрольні органам виконавчої влади вищого рівня.

Органи виконавчої влади в Україні – це система центральних і місцевих, одноособових і колегіальних, органів виконавчої влади загальної та спеціальної компетенції на чолі з Кабінетом Міністрів України, що відповідно до Конституції та законів України забезпечують виконання Конституції України, законів України, указів Президента України, постанов Верховної Ради України в найважливіших сферах суспільного і державного життя України.

Основною функцією виконавчої влади є виконання законів та інших нормативно-правових актів законодавчої влади і Президента України. Важливим напрямком діяльності виконавчих органів є здійснення розпорядчих функцій, тобто органи виконавчої влади для виконання актів законодавчої влади, указів та розпоряджень Президента України від свого імені видають управлінські акти, дають відповідні розпорядження.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Вищим органом в системі виконавчої влади є:

- Кабінет Міністрів України;
- Президент України;
- Міністерство;
- Місцева державна адміністрація;
- Всі правильні відповіді.

2. Прем'єр-міністр України призначається:

- Верховною Радою України за поданням Президента України;
- Верховною Радою;
- Президентом України за поданням Верховної Ради;
- не призначається ніким;
- жодної правильної відповіді.

3. На засіданнях Кабінету Міністрів України головує:

- Прем'єр-міністр України;
- Президент України;
- Голова Верховної Ради України;
- депутати;
- народ.

4. Якими нормативно-правовими актами керується у своїй діяльності Кабінет Міністрів України?

- Конституцією України та законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України;
- указами Президента України;
- Конституцією України;
- Конституцією України та постановами Верховної Ради України;
- нічим.

5. *До повноважень якої посадової особи належить здійснення керівництва роботою Кабінету Міністрів України?*

- Прем'єр-міністра України;
- Президента України;
- Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
- Голови Верховної Ради України;
- Народні депутати.

6. *Хто вносить подання Верховній Раді України щодо призначення Прем'єр-міністра України?*

- Президент України;
- Голова Верховної Ради України;
- колишній Прем'єр-міністр;
- призначається без подання;
- жодної правильної відповіді.

7. *Який орган відповідно до Конституції України здійснює нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку?*

- прокуратура;
- Міністерство внутрішніх справ України;
- суд;
- Служба безпеки України;
- Президент.

8. *До чіьх повноважень належить розробка проекту закону про Державний бюджет України і забезпечення виконання затвердженого Верховною Радою України Державного бюджету України, подання Верховній Раді України звіту про його виконання?*

- Кабінет Міністрів України;
- Адміністрація Президента України;
- Верховна Рада України;

- Конституційний Суд України;
- НБУ.

9. Які акти Кабінету Міністрів України є обов'язковими для виконання?

- всі постанови і розпорядження є обов'язковими до виконання;
- обов'язкові для виконання виключно розпорядження;
- обов'язкові для виконання виключно постанови;
- обов'язкові для виконання постанови і розпорядження виключно для державних службовців;
- всі правильні відповіді;

10. До чийх повноважень належить здійснення виконавчої влади в областях і районах, містах Києві та Севастополі?

- місцевих державних адміністрацій;
- місцевих, районних, районних у містах, міськрайонних, міжрайонних судів;
- Міністерства юстиції України;
- Верховного Суду;
- Депутатів.

11. До чийх повноважень належить скасування рішень голів місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та законам України, іншим актам законодавства України?

- Президента України або голови місцевої державної адміністрації вищого рівня;
- Президента України;
- судових органів;
- органів прокуратури;
- всі правильні відповіді.

12. До чийх повноважень належить прийняття рішення про відставку голови місцевої державної адміністрації, якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили дві третини депутатів від складу відповідної ради?

- Президента України;
- органів виконавчої влади вищого рівня;
- прокуратури відповідної області;
- Кабінету Міністрів України;
- всі правильні відповіді.

13. З якою роботою мають право суміщати свою службову діяльність члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних та місцевих органів виконавчої влади?

- викладацькою, науковою та творчою роботою у позаробочий час;
- будь-якою трудовою діяльністю виключно у позаробочий час з іншою роботою, що має на меті одержання прибутку, входить до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації;
- усі відповіді правильні;
- жодної правильної відповіді.

14. Кабінет Міністрів України є структурною ланкою організаційно-правового рівня:

- вищого;
- центрального;
- місцевого або територіального самоврядування;
- всі правильні відповіді.

15. Міністерства, державні комітети, центральні органи виконавчої влади порівняні до державних комітетів, центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом є структурною ланкою організаційно-правового рівня:

- центрального;
- вищого;
- місцевого або територіального самоврядування;
- всі правильні відповіді.

16. Органи виконавчої влади загальної компетенції та органи спеціальної – галузевої та функціональної компетенції, які безпосередньо підпорядковані центральним органам виконавчої влади або перебувають у підпорядкуванні водночас і центральному, і місцевому органу виконавчої влади, є структурною ланкою організаційно-правового рівня:

- місцевого або територіального;
- вищого;
- центрального;
- самоврядування;
- всі правильні відповіді.

17. До центральних органів виконавчої влади України відноситься така група органів:

- усі відповіді правильні;
- Міністерства;
- державні комітети;
- інші центральні органи виконавчої влади, зокрема агентства, комітети;
- інші центральні органи виконавчої влади, які мають різноманітні назви –служби та ін.

18. Суттєвою особливістю центральних органів виконавчої влади є те, що вони:

- усі відповіді правильні;
- спрямовують діяльність інших органів виконавчої влади та здійснюють контроль за їх функціонуванням;
- координують роботу центральних органів виконавчої влади у формуванні та реалізації державної політики в межах Урядових програмно-цільових комітетів у своїй діяльності представляють інтереси всієї держави, а не окремих територій;
- координують діяльність інших органів виконавчої влади та здійснюють контроль за їх функціонуванням.

19. До галузевих міністерств відноситься Міністерство:

- освіти і науки;
- фінансів;
- праці та соціальної політики;
- економіки та з питань європейської інтеграції;

20. До галузевих міністерств відноситься Міністерство:

- охорони здоров'я;
- фінансів;
- праці та соціальної політики;
- з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи;

21. До галузевих міністерств відноситься Міністерство

- внутрішніх справ;
- праці та соціальної політики;
- з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи;
- економіки та з питань європейської інтеграції.

Рекомендована література: 6,8,10,13,15,18.

Практичне заняття 7

Тема: Інститут судової влади.

Мета: Вивчити особливості функціонування судової влади, зокрема Конституційного Суду України, судів загальної юрисдикції, їх функції та повноваження.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Інститут судової влади у системі Конституційного права України.
2. Поняття Конституційного Суду України.
2. Суди загальної юрисдикції та їх види.
3. Функції та повноваження судів загальної юрисдикції.

Основні поняття та терміни

Правосуддя – це особливий вид державної діяльності, яку проводить суд шляхом розгляду і вирішення у судових засіданнях адміністративних, кримінальних, цивільних та господарських справ.

Судова влада – це одна з гілок державної влади, яка діє самостійно, незалежно від законодавчої і виконавчої влади, і реалізується шляхом здійснення правосуддя.

Судову систему України складають: Конституційний Суд України; суди загальної юрисдикції.

Система судів загальної юрисдикції в Україні будується за принципами територіальності і спеціалізації, її складають: місцеві суди; апеляційні суди, Апеляційний суд України; вищі спеціалізовані суди (Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України); Верховний Суд України.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Функції судової влади:

- охоронна, функція правосуддя, контрольно-наглядова (за іншими гілками влади);
- виключності, підзаконності, правосуддя;
- незалежності, самостійності, відокремленості;
- правосуддя, самостійності, відокремленості;
- підзаконності, виключності, правосуддя.

2. Основними принципами організації та діяльності органів прокуратури є:

- принцип централізації; принцип самостійності й незалежності; принцип законності; принцип гласності; принцип колегіальності та єдиноначальства;
- принцип об'єктивності; демократизму; правової впорядкованості; законності; розподілу влади; публічності; поєднання централізації і децентралізації;
- структурно-цільові; структурно-функціональні; структурно-організаційні; структурно-процесуальні;
- принцип роботи з персоналом; принцип інформаційного забезпечення; принцип діяльності органу виконавчої влади; принцип прийняття управлінських рішень;
- публічності; поєднання централізації і децентралізації, демократизму.

3. Назвіть строк повноважень Генерального прокурора України

- 6 років;
- 4 роки;
- 5 років;
- співпадає зі строком повноважень Президента;
- 3 роки.

4. На який термін призначається суддя Конституційного Суду України?

- 9 років без повторного права бути призначеним на цю посаду;
- 5 років;
- 4 роки;
- 6 років без повторного права бути призначеним на цю посаду;
- 9 років.

5. У системі судів загальної юрисдикції України найвищим судовим органом є:

- Верховний Суд України;
- Конституційний Суд України;
- Вищий адміністративний суд України;
- Вищий господарський суд України;
- Апеляційний суд України.

6. Назвіть суд, який не входить до системи судів загальної юрисдикції?

- Конституційний Суд України;
- Верховний Суд України;
- Вищий господарський суд України;

- Вищий адміністративний суд України;
- Апеляційний суд України.

7. Назвіть суди, які не входять до судової системи України третейські суди?

- загальні суди;
- спеціалізовані суди;
- апеляційні господарські суди;
- апеляційні адміністративні суди.

Рекомендована література: 6,9,10,13,15,18.

Практичне заняття 8

Тема: Інститут місцевого самоврядування в Україні.

Мета: Ознайомити здобувачів із виникненням, розвитком, етапами становлення Інституту місцевого самоврядування, а також правове регулювання діяльності органів місцевого самоврядування.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Виникнення та розвиток місцевого самоврядування.
2. Етапи становлення та розвитку інститут місцевого самоврядування в Україні.
3. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні.
4. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні: територіальна громада, представницькі органи місцевого самоврядування, виконавчі органи місцевого самоврядування, посадові особи місцевого самоврядування.
5. Становлення інституту об'єднаних територіальних громад.
6. Вплив громадян на прийняття рішень органами місцевого самоврядування.

Основні поняття та терміни

Інститут місцевого самоврядування України – один із найбільших за нормативним вмістом інститутів у системі конституційного права України є сукупністю норм конституційного права, що регулюють суспільні відносин пов'язані з місцевим самоврядуванням. Зокрема, інститут місцевого самоврядування визначає загальні засади місцевого

самоврядування, систему органів і посадових осіб місцевого самоврядування, порядок формування органів і посадових осіб місцевого самоврядування, форми місцевого самоврядування, функції та повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування, гарантії місцевого самоврядування тощо.

Місцеве самоврядування – це продукт тривалого розвитку людської цивілізації, його витoki сягають родоплемінного самоврядування, що існувало ще до виникнення держави.

Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування самостійно вирішувати питання місцевого значення у межах Конституції та законів України.

Об'єднана територіальна громада – це громада, яка спроможна через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити для своїх жителів належний рівень освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, включаючи економічно-фінансові спроможності розвитку.

Орган місцевого самоврядування – це організаційно відокремлений публічно-колегіальний орган, утворений в установленому законодавством порядку, наділений певними владними повноваженнями і засобами, необхідними для здійснення властивих йому функцій у сфері місцевого самоврядування.

Територіальна громада – жителі, які об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають один адміністративний центр.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Первинним суб'єктом місцевого самоврядування є:

- територіальні громади;
- місцеві державні адміністрації;
- державні служби;
- центральні органи виконавчої влади;

- міністерства.

2. Функції органів місцевого самоврядування, на відміну від функцій державних органів, мають:

- децентралізований характер;
- централізований характер;
- ієрархічний характер;
- фінансовий характер;
- всі відповіді правильні.

3. Місцеве самоврядування – це:

- гарантоване державою право та реальну здатність територіальної громади вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;
 - форма організації життєдіяльності колективу, що забезпечує його розвиток при досягненні суспільно значущих цілей;
 - розвиток відповідальності людини, що досягається за допомогою самоактивізації, організованого саморегулювання;
 - один з атрибутів демократичного устрою суспільства
- політико-владна організація суспільства.

3. Місцеве самоврядування є правом територіальної громади:

- жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;
- жителів села чи добровільного об'єднання у територіальну громаду жителів кількох сіл, або селищ чи міст – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;
- жителів села чи добровільного об'єднання у територіальну громаду жителів села та селища – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;
- жителів села чи добровільного об'єднання у територіальну громаду жителів села та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;
- жителів села самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

4. Служба в органах місцевого самоврядування – це:

- професійна, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом;
- професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів;
- професійна діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування;
- публічна, професійна, політично неупереджена діяльність службовців місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальними громадами свого права на місцеве самоврядування;
- нічим нерегламентована діяльність на відповідній території.

4. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування на посаду сільського, селищного, міського голови здійснюється шляхом:

- обрання відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування;
- обрання відповідною радою;
- призначення виконавчим органом відповідної ради;
- призначення виборчою комісією на пленарному засіданні ради рішення про його обрання;
- призначенням Президентом України.

5. Скільки категорій посад в органах місцевого самоврядування:

- сім;
- п'ятнадцять;
- шість;
- десять;
- дванадцять.

6. Граничний вік перебування на службі в органах місцевого самоврядування становить:

- 65 років;
- 55 років;
- 60 років;

- 62 роки;
- 63 роки.

7. Сільський, селищний, міський голова звітує про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами не рідше:

- одного разу на рік;
- одного разу на два роки;
- одного разу на півроку;
- не рідше одного разу на три роки;
- одного разу на весь термін перебування.

8. Посадова особа місцевого самоврядування – це особа, яка працює:

- працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету;
- працює в органах місцевого самоврядування, отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету;
- працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих функцій;
- працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні консультативно-дорадчих функцій.

9. Чи є органи місцевого самоврядування юридичними особами?

- так;
- ні;
- за рішенням ради;
- можливо;
- за бажанням.

10. Староста є ...

- виборною посадовою особою місцевого самоврядування;
- призначеною посадовою особою місцевого самоврядування;
- призначеною посадовою особою місцевого самоврядування за погодженням районною державною адміністрацією;
- призначеною посадовою особою місцевого самоврядування за погодженням Президента України;

- призначеною посадовою особою місцевого самоврядування за погодженням Прем'єр-міністра України.

11. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» прийнято у:

- 1997 році;
- 1996 році;
- 1995 році;
- 1992 році;
- 1994 році.

Рекомендована література: 4,6,10,13,15,16,18.

Практичне заняття 9

Тема: Взаємодія інститутів громадянського суспільства з органами державного управління.

Мета: Ознайомити здобувачів із особливостями взаємодії органів державної влади з інститутами громадянського суспільства, інноваційними моделями співпраці громадськості з органами державного управління.

Норма часу (за навчальною програмою): 3 год.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи і методи організації діалогу суспільства й органів публічної влади.
2. Соціальне партнерство органів державної влади, органів місцевого самоврядування і громадського сектору.
3. Формування діалогу між органами державного управління, місцевого самоврядування і громадськістю.
4. Громадський контроль за діяльністю органів державної влади.
5. Упровадження інноваційних моделей співпраці громадськості з органами державного управління.
6. Система громадського моніторингу діяльності органів державної влади.

Основні поняття та терміни

Громадянське суспільство, незважаючи на відповідну автономність, тісно пов'язане з державою. Вони перебувають у складному взаємозв'язку і взаємно доповнюють одне одного.

Громадянське суспільство виступає як противага і партнер держави, і його утвердження вкрай необхідне для демократичного врядування.

Громадянське суспільство – це сукупність усіх громадян, їх вільних об'єднань та асоціацій, пов'язаних суспільними відносинами, що характеризуються високим рівнем суспільної свідомості та політичної культури, які перебувають за межами держави, її директивного регулювання й регламентації, але гарантуються та охороняються державою.

Громадська активність – ініціативна і добровільна участь людей у виробленні політики на різних рівнях і в різних сегментах життєдіяльності суспільства. Органи державної влади мають підтримувати громадські ініціативи, створюючи сприятливі умови для їх виникнення та реалізації.

Громадський контроль – організована діяльність громадян, яка покликана здійснювати контроль за відповідністю об'єктів громадського контролю нормам Конституції України, законів України, інших актів законодавства та за дотриманням державної дисципліни.

Громадські організації – об'єднання громадян, створені для задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів (ст. 3 Закону України "Про об'єднання громадян").

Рекомендована література: 4,6,10,13,15,16,18.

4. Оцінювання знань студентів

Система оцінювання успішності здобувача вищої освіти здійснюється а 100-бальною шкалою, яка розподіляється на дві складові:

- 1) 60 балів – поточна складова оцінювання;
- 2) 40 балів – модульна або підсумкова складова оцінювання.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Модульну складову оцінювання організовано шляхом складання двох модульних контролів знань студентів. Перескладати модульний контроль не дозволяється.

Контрольні заходи включають також поточний контроль знань студентів. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій та практичних занять.

Форми поточного контролю:

- перевірка підготовлених здобувачами презентацій за темами навчальної дисципліни, узгодженими з викладачем;
- перевірка домашніх завдань;
- тестова перевірка знань студентів;
- модульний контроль;
- інші форми.

5. Рекомендована література

Базова

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> .

1. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.

2. Про Кабінет міністрів України: Закон України від 7 лютого 2014 року № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

3. Болдирев С. В. Місце Верховної Ради України в системі органів державної влади. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 30. С. 3–13. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/dbms_2015_30_3.

4. Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства : навч. посіб. / за наук. ред. д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна, д-ра іст. наук, проф. А. М. Михненко ; авт. кол. : Ю. П. Сурмін, А. М. Михненко, Т. П. Крушельницька та ін. К. : НАДУ, 2011. 388 с.

5. Громадянське суспільство: проблеми і напрями інституційного розвитку : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2014. 55 с.

4. Костецький В. Місцеве самоврядування як окрема гілка публічної влади. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-48-50.pdf.

5. Лихачов Н. С. Класифікація парламентських процедур Верховної Ради України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2017. Вип. 43(1). С. 67–72. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_43\(1\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2017_43(1)_18).
6. Нікольська О. В. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини у механізмі захисту прав і свобод людини та громадянина. *Правничий часопис Донецького університету.* 2014. № 1–2. С. 9–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pchdu_2014_1-2_4.
7. Сахно В. О. Структура місцевих державних адміністрацій як органів державної виконавчої влади України. *Форум права.* 2013. № 3. С. 535–540. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2013_3_89.pdf.
8. Громадянське суспільство: проблеми і напрями інституційного розвитку : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2014. 55 с.
9. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю.; *Державне управління : підручник / за ред. А. Ф. Мельник. К. : Знання, 2009. 582 с.*
10. *Судова влада : монографія / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, І. В. Назаров та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкіна. Харків : Право, 2015. 792 с.*
11. Костецький В. Місцеве самоврядування як окрема гілка публічної влади. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_1_2018-48-50.pdf.
12. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>.
13. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 286-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.
14. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
15. Сучасний стан України в умовах війни: інформаційна політика, територіальні громади : монографія / Тихончук Л. Х., Маланчук Л. О., Антонова С. Є. та ін. [Електронне видання].

Рівне : НУВГП, 2023. 88 с. С. 214–262. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/26095/>.

16. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А. О. Азарова, Л. М. Ткачук, Л. О. Нікіфорова та ін. Вінниця : ВНТУ, 2019. 181 с.

17. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А. О. Дегтяр, О. А. Дегтяр, Х. І. Калашнікова, М. К. Гнатенко. Харків : НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.

18. Наукові основи та імплементація світових практик місцевого самоврядування і об'єднання територіальних громад : колективна монографія / Сазонець І. Л., Алейнікова О. І. та ін.: За наук. ред. д-ра екон. н, проф. Сазонця І. Л. Рівне : Волин. Обереги, 2017. 216 с. С. 157–164.

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Загальне адміністративне право : навч. посіб. / В. В. Галуцько, В. І. Курило, С. О. Короєд та ін.; за ред. В. В. Галуцька. Херсон : Грінь Д. С., 2015. Т.1. 272 с.

2. Антонова С. Є. Вплив місцевих органів управління на розвиток культури в Рівненському районі Рівненської області. *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Херсон, 2017. С. 111–113. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/>.

3. Антонова С. Є., Микосянчик Т. В. Діяльність органів місцевого самоврядування в розвитку дошкільної освіти м. Сарни Рівненського області. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1880> .

4. Інститут судової влади в системі конституційного права України. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153579309.pdf> .

5. Антонова С. Є., Вострікова Н. В., Маланчук Л. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічного управління в умовах глобалізаційних процесів. *Стратегія глобального розвитку: Україна-Беларусь* : монографія / Васильченко А. О., Гвоздьжевич С.,

Чеплянский Ю. В. и др. ; под ред. д.э.н., проф. А. Ю. Якимчук. Ровно-Пинск-Варшава : НУВХП, 2017. 346 с. С. 112–116.

6. Антонова С. Є., Брус Ю. Вплив інформатизації суспільства на діяльність територіальних громад. *Проблеми раціонального використання соціально-економічного, еколого-енергетичного, нормативно-правового потенціалу України та її регіонів*: матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції ГО «ІЕЕЕД», (01 травня 2022 року). Луцьк : СПД Галяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2022. 214 с. С. 187–190.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find> (дата звернення 25.06.2018).
2. Офіційний Web-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
4. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
5. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 25.06.2018).
6. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua> (дата звернення 25.06.2018).
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України. ВВР. 2010. № 41-42, 43, № 44-45. Ст. 529. Конституція України Розділ IV. Верховна Рада України. URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-iv>
8. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.
9. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/> (дата звернення 25.06.2018).

10. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/> (дата звернення 25.06.2018).

13. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php (дата звернення 25.06.2018).